

УДК 687.016:
677.027.6

DOI:10.30857/2617-
0272.2023.2.13.

КРАСНЮК Л. В., ЛУЩЕВСЬКА О. М.,
БУХАНЦОВА Л. В., ТРОЯН О. М.

Хмельницький національний університет, Хмельницький, Україна

ПРОЄКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ ЧОЛОВІЧОГО ТА ЖІНОЧОГО ОДЯГУ НА ОСНОВІ КОМПОЗИЦІЙНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ФОРМОУТВОРЕННЯ СТИЛЮ АВІАТОР

Мета: художнє проектування авторської колекції чоловічого та жіночого одягу на основі аналізу композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор з використанням сучасних технологій оброблення текстильних матеріалів.

Методологія. У роботі використано основні принципи системного підходу до художнього проектування авторської колекції одягу, а саме: літературно-аналітичні дослідження, морфологічний аналіз, метод системно-структурного аналізу та художньо-композиційний аналіз; також в роботі застосовано методи анкетного опитування.

Результати. Проаналізовано тенденції розвитку моди та колекції відомих дизайнерів в стилі мілітарі, внаслідок чого виокремлено характерні ознаки стилю авіатор в сучасному одязі. Проведено онлайн-опитування споживачів, що надало можливість визначити асортимент та ступінь привабливості характерних композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор. Сформовано концепцію створення авторської колекції одягу в стилі авіатор. На основі отриманих результатів дослідження розроблено авторську колекцію сучасного чоловічого та жіночого одягу з використанням сучасних технологій оброблення джинсових тканин та трикотажу.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у систематизації композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор з подальшим їх використанням у процесі створення колекції сучасного одягу.

Практична значущість. Виявлені основні підстили стилю мілітарі в сучасному одязі. Проаналізовано, виокремлено та систематизовано характерні ознаки одягу в стилі авіатор. Розроблено художньо-композиційні основи проектування колекції чоловічого та жіночого одягу в стилі авіатор, як джерела творчості.

Ключові слова: стиль мілітарі; чоловічий одяг; чоловіча мода; стиль; авторська колекція; оброблення текстильних матеріалів; екошкіра; джинсовий одяг; авторські принти.

Вступ. На сьогоднішній день актуальним є проектування моделей одягу із збереженням індивідуального стилю. Сьогодні споживач потребує сучасного, якісного, багатофункціонального одягу. Незалежність кожної особистості, інтерпретація проблеми вибору є невід'ємними елементами творчого пошуку. Одяг залишається одним із основних інструментів, що застосовуються для відображення індивідуальності, психоемоційного стану людини чи її відношення до певних соціально-політичних подій. Тому основне завдання дизайнера одягу полягає у створенні естетично-виразного, сучасного, стильного одягу, що допомагатиме якнайкраще відобразити індивідуальність споживача і відповідає вимогам модних тенденцій [5, 12].

Досить довгий час істотні зміни в світовій моді стосувались переважно жіночого одягу, оминаючи чоловічий. Однак останні 10–15 років спостерігається помітне зростання інтересу дизайнерів саме до чоловічого одягу, отже в одязі для чоловіків з'являється багато нових цікавих елементів, що особливо помітно у художньо-декоративному оздобленні одягу [9, 10].

Сьогоднішній ринок швейних виробів надзвичайно різноманітний і насичений, тому від дизайнерів галузі очікується плідна робота в напрямку пошуку нових, креативних і цікавих рішень. Для успішного вирішення цих завдань дизайнери використовують різноманітні творчі прийоми і методи. Одним із таких прийомів є вибір і робота із

творчим джерелом натхнення, що займає важливе місце в процесі дизайну нової колекції. Творче джерело, з якого дизайнери одягу черпають своє натхнення, є основною рушійною силою індустрії моди. Обране дизайнером джерело натхнення є визначальним чинником у формуванні стильових, образно-емоційних і композиційних елементів формоутворення колекції одягу [13, 14, 17]. Джерело натхнення відіграє життєво важливу роль на усіх етапах розроблення авторської колекції, забезпечуючи визначений напрямок художнього проектування, саме тому дослідження можливості використання стилю мілітарі з метою перетворення цікавих дизайнерських ідей у оригінальний креативний чоловічий та жіночий одяг, є актуальною проблемою.

Аналіз попередніх досліджень.

Незважаючи на циклічність і мінливість моди, існують стилі одягу, які є завжди актуальними і незмінно популярними. До них відноситься стиль мілітарі, який останнім часом став ще більше популярним, як у споживачів і дизайнерів, так і у дослідників модних тенденцій [2, 3, 7].

Основними ознаками стилю мілітарі є одяг і аксесуари, стилізовані під військову форму – сучасну або історичну. Сьогодні одяг в стилі мілітарі відрізняють виняткова практичність, універсальність та функціональність, що є притаманним сучасному одягу військовослужбовців [3]. Щодо характерних напрямків композиційного вирішення форми, то це переважно прямий силует, кольорові поєднання від світло-зелених до темно-синіх відтінків та велика кількість конструктивно-декоративних елементів, як хлястики, погони, накладні кишені тощо [7]. Характерним для стилю мілітарі є використання різноманітних атрибутів військової форми, таких як: нашивки, металеві гудзики, шеврони, позументи, шнурівки, широкі шкіряні ремені з масивними бляхами тощо [2].

Існує думка, що мода на все армійське пішла від самих військовослужбовців, які не знімали військову форму навіть у вільний від

служби час у цивільному житті. Носили камуфляжні куртки, сорочки, футболки, штани тощо. Цей тренд підхопили також звичайні чоловіки, далекі від військової служби, які в повсякденному житті стали використовувати аналогічні вироби [18, 21]. Згодом риси військової форми з чоловічого одягу перейшли і у жіночий костюм; прикладами є: блузки з накладними кишенями та погонами, штани галіфе, тренčkоти, пальта-шинелі, куртки-бомбери, черевики «берці» тощо [2, 3].

За результатами аналізу інформаційних джерел [4, 19] встановлено, що певні види форменого одягу військовослужбовців є досить поширеним джерелом натхнення дизайнерів. Це можна пояснити строгістю та лаконічністю силуетів одягу військовослужбовців, а також добре продуманою функціональністю цього одягу. Багато популярних речей в стилі мілітарі стали основними елементами повсякденного гардеробу – починаючи від взуття військовослужбовців і штанів-карго до військових курток. Виконуючи дослідження стилю мілітарі, як і будь-якого іншого стилю, важливо зрозуміти історію його формування, контекст цього одягу та оцінити його культовий статус.

Насамперед – це легендарний тренч Burberry, який з 20-х років ХХ ст. увійшов у чоловічу моду. Тренч, або тренčkот (переклад з англійської *trench coat* – «траншейне пальто»), був розроблений Томасом Барбері для військових британської армії в часи Першої світової війни. Свою надзвичайну популярність у військових тренčkот завоював завдяки зручній конструкції, а також властивостям тканини – габардину. Габардин, який ще раніше, в 1879 році винайшов також Томас Барбері, мав повітропроникні, вологостійкі та жаростійкі властивості. У 1920 році для підкладки тренча стали використовувати знамениту клітинку Burberry, завдяки чому тренч перетворився на візитівку британської моди. У жіночий гардероб тренч міцно увійшов після того, як з'явився у популярних кінофільмах. Знамениті Одрі

Хебперн у «Сніданку у Тіффані» (1961 р.) та Катрін Денев у «Шербурзьких парасольках» (1964 р.) сприяли тому, що цей виріб став досить популярним [4, 19].

Ряд іноземних публікацій [6, 11, 15, 16, 20, 22] присвячені дослідженню історії виникнення та особливостям різних видів форменого одягу військовослужбовців і їх впливу на розвиток моди. Автори [11, 20] відзначають, що однією із найвідоміших військових курток, яка мала суттєвий вплив на формування стилю мілітарі є оливково-зелена польова куртка М-65 армії США, що була створена в 1965 році на заміну курткам М-43, М-50 та М-51. Куртка М-65 спеціально розроблялась для солдатів, відправлених на війну до В'єтнаму, для експлуатації в суворих умовах передгір'я із дощовим кліматом. Тому, дизайн куртки М-65 було розроблено так, щоб максимально захистити солдата від дощу і холоду. Куртку використовували в американській армії 44 роки – з 1965 по 2009 рік, що свідчить про те, наскільки вона є досконалою у своїй функціональності. Куртка М-65 наразі знята з озброєння американської армії, але продовжує використовуватися в інших діючих арміях світу. Завдяки стильному вигляду майже кожен відомий бренд свого часу переосмислив або відтворив цю модель, зовнішній вигляд якої майже не змінився від часів в'єтнамської війни. Завдяки практичності, зручності та високими захисним властивостям куртка здобула широку популярність у туристів, мисливців, рибалок тощо. Існує чимало фільмів, де знамениті актори одягнені в М-65: Роберт де Ніро у фільмі «Таксист» (1976 р.), Сильвестер Сталлоне у фільмі «Рембо. Перша кров» (1982 р.), Арнольд Шварценеггер у фільмі «Термінатор» (1984 р.) та багато інших. Характерною особливістю М-65 є універсальність у стилістичному сенсі, а саме здатність адаптуватись до будь-яких трендів та напрямків моди.

Аналіз інформаційних джерел [15, 16 22], присвячених історії створення однієї із найвідоміших моделей льотних курток ВПС США – куртки-бомбера МА-1, показав, що одяг військовослужбовців завдяки своїм

високим функціональним та естетичним властивостям з часом стає популярним у цивільного населення. Куртка-бомбер МА-1 стала культовим предметом поп-культури і моди, набула статусу вуличного одягу. Ця куртка є поза часом і поза трендами, натомість залишається, як і раніше, законодавицею сучасної вуличної моди та стилю мілітарі. Представники різних поколінь та різних субкультур, які шанують стиль мілітарі, віддають перевагу цій практичній та зручній демісезонній куртці.

Аналізуючи стиль мілітарі, можна виділити наступні його підвиди, що мають свої характерні особливості (рис. 1) [8]:

– «гусарський» – вироби, стилізовані під уніформу кавалеристів різних країн XVIII–XIX століть. Зазвичай цьому стилю притаманна наявність характерного оздоблення золотими чи срібними шнурами, однобортні куртки із коміром-стійкою, еполетами та аксельбантами. Для створення одягу в цьому стилі використовують кольори насичених відтінків та контрастні поєднання кольорів (найчастіше – сині, червоні, зелені, білі і чорні);

– «high-мілітарі» – одяг, стилізований за зразком форми військового керівництва. Характерними для «high-мілітарі» є строгі лінії, широкі плечі із чіткою лінією, високий комір-стійка або відкладний комір, широкі ремені з пряжкою, накладні кишені, оздоблювальні елементи у вигляді орденів. Характерна кольорова гама – чорні, коричневі та зелені відтінки;

– «польовий» – перш за все, це зручний одяг камуфльованих забарвлень або кольору хаکی, грубі черевики, футболки, кепки, зручні вільні куртки і штани, широкі пояси, адже стиль ґрунтується на стилізації польової форми військовослужбовців різних країн світу;

– «морський» – має низку своєрідних елементів, що характерні для форми військово-морського флоту. Характерним для даного стилю є: біло-сині кольори, тільник, матроські штани, матроські коміри, бушлати, безкозирні кашкети;

– «авіатор» – вільне зручне вбрання, виконане у стилі героїв перших років повітроплавання з грубих матеріалів та з численними конструктивно-декоративними деталями. Характерними для стилю авіатор є короткі об'ємні куртки-бомбери, головні убори у вигляді шоломів, окуляри-авіатор, теплі шарфи.

Серед визначних дизайнерів, які популяризували стиль мілітарі, слід назвати

Джорджіо Армані (Giorgio Armani). Італійський дизайнер у багатьох колекціях представляє моделі в стилі мілітарі. Так, в колекції осінь-зима 2005 були представлені стильні шинелі та одяг, що нагадує уніформу, яку носили військові під час Другої світової війни. Так само, як інші творіння Армані, ці моделі мали стриманий, лаконічний крій, строгі, чіткі лінії і звичний для мілітарі темно-зелений колір (рис. 2).

Рис. 1. Підвиди стилю мілітарі

Рис. 2. Моделі в стилі мілітарі з колекції Giorgio Armani, осінь-зима 2005

Серед сучасних цікавою є колекція Giorgio Armani осінь 2023, представлена в Мілані, яка базується на виробках в стилі мілітарі, оздоблених деталями із оксамиту. Доповненням до образу мілітарі в колекції є шкіряні головні убори у вигляді авіаторських

шоломів та чоботи середньої висоти на масивних підборах (рис. 3).

У 2009 році в Парижі колекцію в стилі мілітарі представив Крістоф Декарнін (Christophe Decarnin) – дизайнер Будинку моди Balmain. В колекції були представлені

жакети в стилі мілітарі, прикрашені кристалами та еполетами (рис. 4, а) та вироби, схожі на сценічні костюми Майкла Джексона (Michael Jackson), які він носив у кінці 1980-х – початку 90-х років (рис. 4, б). Джерелом натхнення в обох випадках виступили гусарські костюми XIX ст.

2009–2010 рр. стали продовженням бурхливого розвитку мілітарі у світі моди. Популярними стають фасони, що нагадують уніформу моряків та пілотів. Жан-Поль Готье (Jean-Paul Gaultier) в 2009 році створив моделі в стилі знаменитої дівчини-пілота Амелії Ерхарт (Amelia Earhart) (рис. 5).

Рис. 3. Колекція Giorgio Armani, осінь 2023

Рис. 4. Моделі в стилі мілітарі: а – колекція Christophe Decarnin, весна-літо 2009, б – сценічний костюм Майкла Джексона, 1984 р.

Рис. 5. Моделі одягу в стилі дівчини-пілота Амелії Ерхарт, Jean-Paul Gaultier, осінь-зима 2009

У сезоні 2022–2023 рр. набули популярності куртки в стилі мілітарі, а саме парки, куртки-авіатори, пуховики вільного крою з металевою фурнітурою, з великою кількістю кишень. Актуальні сукні-футляри з погонями, металевими гудзиками, об'ємними кишнями. Також у моду увійшли штани-галіфе, штани-карго, моделі штанів в актуальних відтінках хакі та у камуфляжному забарвленні, комбінезони.

Таким чином, створення авторської колекції одягу на основі використання композиційних елементів формоутворення стилю авіатор, як підвиду традиційного стилю мілітарі, є актуальним завданням в теперішній час.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є художнє проектування авторської колекції чоловічого та жіночого одягу на основі композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор з використанням сучасних технологій оброблення текстильних матеріалів. Основними завданнями дослідження є: аналіз композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор, розроблення творчої концепції та основних чинників формування стильової виразності моделей авторської колекції одягу із застосуванням джерела натхнення – стилю авіатор.

Результати дослідження та їх обговорення. Оскільки стиль мілітарі є надзвичайно багатогранним, то для проектування колекції в стилі мілітарі актуальним було отримати думку потенційних споживачів одягу даного стилю. З цією метою було проведено онлайн-опитування з визначення найбільш популярного, на думку опитуваних, підвиду стилю мілітарі. Згідно з результатами проведеного опитування (рис. 6), майже половині усіх опитаних (50,9%) імпонує стиль авіатор. Таким чином, серед усіх розглянутих підвидів стилю мілітарі для створення колекції одягу обґрунтовано обрано даний стиль.

Стиль авіатор багато дизайнерів вважають справжньою революцією у світі моди, що бере свій початок у 30–40-х рр. минулого

століття. Через надзвичайну популярність професії пілотів елементи їх військової форми почали широко використовуватися в повсякденному одязі. Базовим кольорами стилю авіатор є: темно-коричневий, бежевий, хакі, темно-оливковий, сіро-блакитний та камуфляжний принт. В сучасному стилі авіатор з'явилися більш яскраві колірні рішення. Серед матеріалів для виготовлення виробів в стилі авіатор перевагу віддають натуральним таким, як шкіра, тканини із бавовняних та вовняних волокон.

Моделі в стилі авіатор завжди зручні та практичні, хоч часто на перший погляд здаються занадто простими чи грубуватими. Асортимент одягу – укорочена дублянка, куртка-пілот, куртка-бомбер, штани-галіфе, штани-карго, комбінезон, оздоблені тематичними нашивками та шевронами. Для завершення образу у стилі авіатор використовують такі аксесуари як: ремінь з натуральної шкіри, сумка-планшет або сумка через плече. Також характерним доповненням, що додає романтичності образу, є шарф нейтральних кольорів, подовжені чи укорочені спортивні рукавички, механічні моделі годинників з великим циферблатом, окуляри-авіатор. Взуття в стилі авіатор, як правило, завжди закрите, на товстій рельєфній підшві чи з широким каблуком, а саме: традиційні високі черевики, черевики-челсі, армійські берці або чоботи зі шнурівкою. Головним убором зазвичай використовують шапку-шолом, яка може бути виконана з натуральної овчини, шкіри або трикотажу. Асортимент та основні композиційні елементи формоутворення одягу в стилі авіатор наведено на рис. 7.

Для створення конкурентоспроможного одягу в стилі авіатор важливим є вивчення привабливості такого одягу та окремих його елементів для чоловіків і жінок молодшої вікової групи, які є найактивнішими його споживачами. З цією метою було проведено онлайн-опитування, яке містило ряд запитань, доповнених ілюстративним матеріалом для кращої візуалізації та

пропонованими варіантами відповідей, які могли бути доповнені за бажанням респондента. В опитуванні взяли участь 55 осіб, з них 49 жінок та 6 чоловіків.

Вік респондентів: 22 роки – 21,8%, 21 рік – 18,2%, 19 та 24 роки – 9,1%. Результати онлайн-опитування дозволили визначити ступінь привабливості окремих композиційних елементів формоутворення одягу в

стилі авіатор. Дослідження показало, що серед різноманіття одягу в стилі авіатор більшість респондентів віддає перевагу наступному асортименту: куртка-пілот (56,4%), сорочка (54,5%), комбінезон (52,7%), куртка-бомбер (47,3%), дублянка (43,6%), світшот (41,8%), штани-джегінси (20%), штани-карго (16,4%), штани-галіфе (12,7%) і штани чінос (10,9%) (рис. 8).

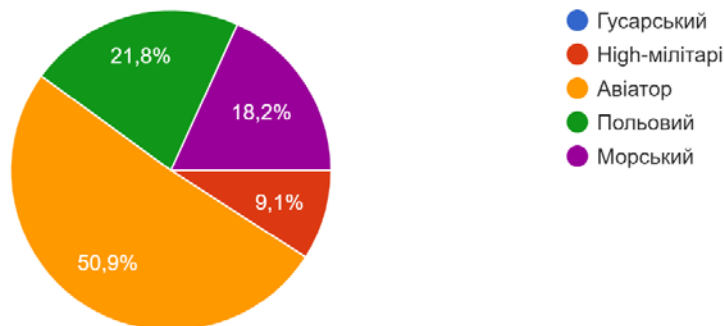

Рис. 6. Результати опитування стосовно визначення найбільш популярного підвиду стилю милітарі

Рис. 7. Асортимент та основні композиційні елементи формоутворення одягу в стилі авіатор

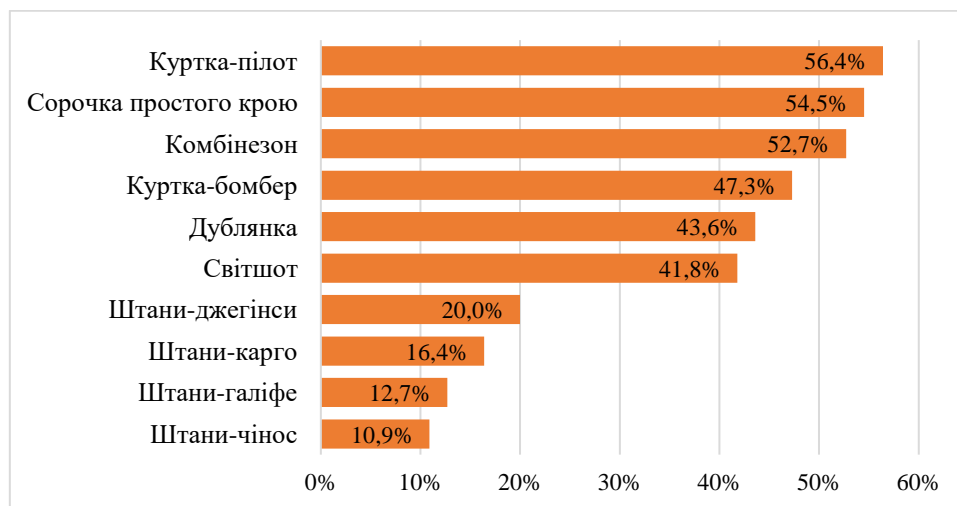

Рис. 8. Результати опитування стосовно визначення переважного асортименту одягу в стилі авіатор

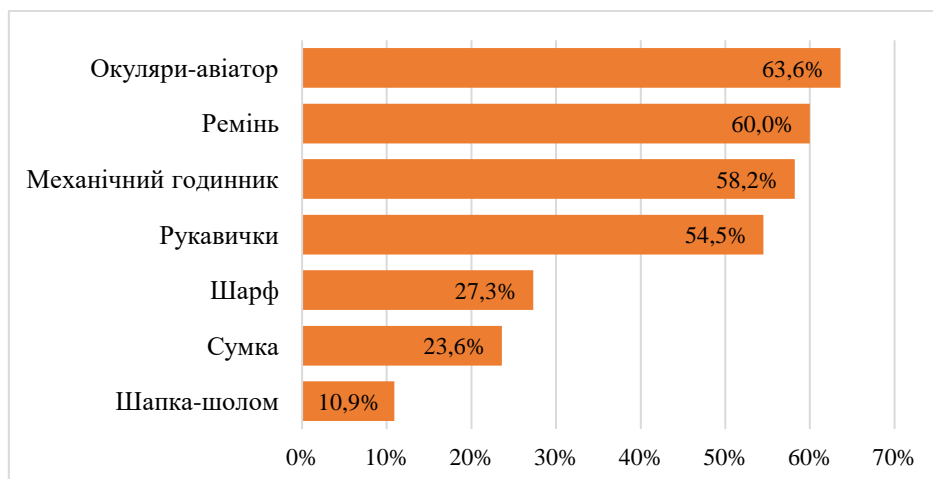

Рис. 9. Результати опитування стосовно визначення переважного асортименту акcesуарів в стилі авіатор

Рис. 10. Результати опитування стосовно визначення композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор

Серед акcesуарів найбільш привабливими виявилися: окуляри-авіатор (63,6%), ремінь (60%), механічний годинник (58,2%), рукавички (54,5%), шарф, як акcesуар, який сподобався 27,3% респондентів, сумка (23,6%), шапку-шолом обрали 10,9% усіх респондентів (рис. 9).

До найбільш бажаних композиційних елементів формоутворення одягу у стилі авіатор, згідно опитування, можна віднести: використання шкіряних та хутряних оздоблювальних елементів (60%), ремені з пряжкою (60%), використання нашивок та шевронів (52,7%), різноманітних відтінків кольору хакі (47,3%), натуральні матеріали

(36,4%), одяг об'ємної форми (30,9%), велика кількість кишень (27,3%), великі накладні кишені (27,3%), комір-стійка з трикотажного полотна (20%), яскрава підкладка (18,2%), принти в якості оздоблення (18,2%) (рис. 10).

Аналіз стилю авіатор і проведене онлайн-опитування стало підґрунтям для створення моделей-ідей колекції під девізом «Freedom of the sky». Назва колекції «Freedom of the sky» відображає ідейну сутність та її образне вирішення: «Мирне небо, вільне майбутнє, незалежність кожної особистості є невід'ємною умовою процвітання сучасного суспільства».

Трансформацію джерела натхнення, а саме стилю авіатор у форми моделей-ідей колекції виконано у чотири етапи, які представлені на прикладі графічних рядів (рис. 11).

На першому рівні відображені моделі одягу в стилі авіатор, що найкраще ілюструють основні характеристики даного стилю: форми, кольори, силуети, асортимент, тощо. На другому рівні виявлено базові форми джерела натхнення, які зведені до геометричних фігур. На третьому рівні, на основі базової форми джерела, розроблено силуетні форми моделей-ідей колекції, які містять напівприлягаючий, трапецієподібний та прямий силуети. На четвертому рівні з урахуванням результатів онлайн-опитування було розроблено десять моделей-ідей чоловічого та жіночого одягу, виконано проробку їх асортименту та композиційних елементів формоутворення, а саме силуету, ліній, деталей, оздоблення, колористичного вирішення відповідно до джерела натхнення та напряму моди.

Слід зазначити, що головною тенденцією пануючої моди є надзвичайна популярність вивареної джинсової тканини, створення ефекту градієнтного вибілювання (деграде), ефекту пом'ятості, подертості та складок, які імітують стирання та лінії зношення. Надзвичайно популярним є фарбування виробів із різних матеріалів в техніці tie-dye. Тому для колекції одягу в стилі авіатор використано сучасні технології оброблення текстильних матеріалів, а саме: вибілювання, фарбування в техніці tie-dye та надання ефекту пом'ятості.

Для отримання ефекту градієнтного вибілювання джинсової тканини (деграде) використовували розведений у воді перманганат калію. Джинсові вироби одягали на повітряний манекен і за допомогою пневмосистеми розпилювали розчин перманганату калію із пульверизатора на окремі частини виробу впродовж 1–2 хв. Після цього вироби висушували і обробляли нейтралізатором (бісульфітом натрію). Для поліпшення зовнішнього вигляду виробів і покращення їх

властивостей застосовували апретування. В результаті апретування джинсова тканина стала більш м'якою, еластичною та більш приємною на дотик (рис. 12) [1].

Для отримання ефекту рівномірного вибілювання джинсових виробів по всій поверхні застосовували розчин гіпохлориту кальцію. Спочатку вироби попередньо замочували у воді на 15–20 хв., потім поміщали у контейнер з розчином гіпохлориту кальцію в гарячій воді (50–60°C) і витримували 20–30 хв. Далі вироби полоскали в чистій воді з додаванням нейтралізатора та пом'якшувачів 8–10 хв., потім вироби віджимали в центрифугі 5 хв., а далі висушували в сушильному барабані 20–30 хв.

Для отримання ефекту пом'ятості джинсові вироби замочували в ензимах, що «роз'їдають» верхній шар апрету, після цього прали в промисловій пральній машині і висушували.

Трикотажні вироби колекції (штани, світшоти), виготовлені із трикотажного полотна білого кольору, фарбували в потрібні кольори в техніці tie-dye (від англ. «tie» – зав'язувати, скручувати і «dye» – фарбувати). Для цього вироби вручну щільно зминали і у різних місцях обмотували гумками. Гумки при цьому виконували роль захисту від барвника, тобто створювали пробіли білого кольору. Потім зв'язані гумками вироби фарбували розчином, для якого змішували 2 ст. ложки рідкого барвника Rit Dye з двома склянками гарячої води та однією столовою ложкою солі. Після нанесення барвника вироби сушили в сушильному барабані при температурі 50–60°C 1–2 год. Після цього перев'язані вироби ретельно споліскували у проточній воді. Щоб пофарбовані вироби далі не тьмяніли, колір фіксували, додаючи закріплювач Rit ColorStay до 8–10 л холодної води і витримували у ній вироби 15 хв. Потім вироби розв'язували, ретельно споліскували у воді з оцтом та висушували у сушильному барабані протягом 20–30 хв. Перев'язані місця залишались світлими на пофарбованому виробі (рис. 13).

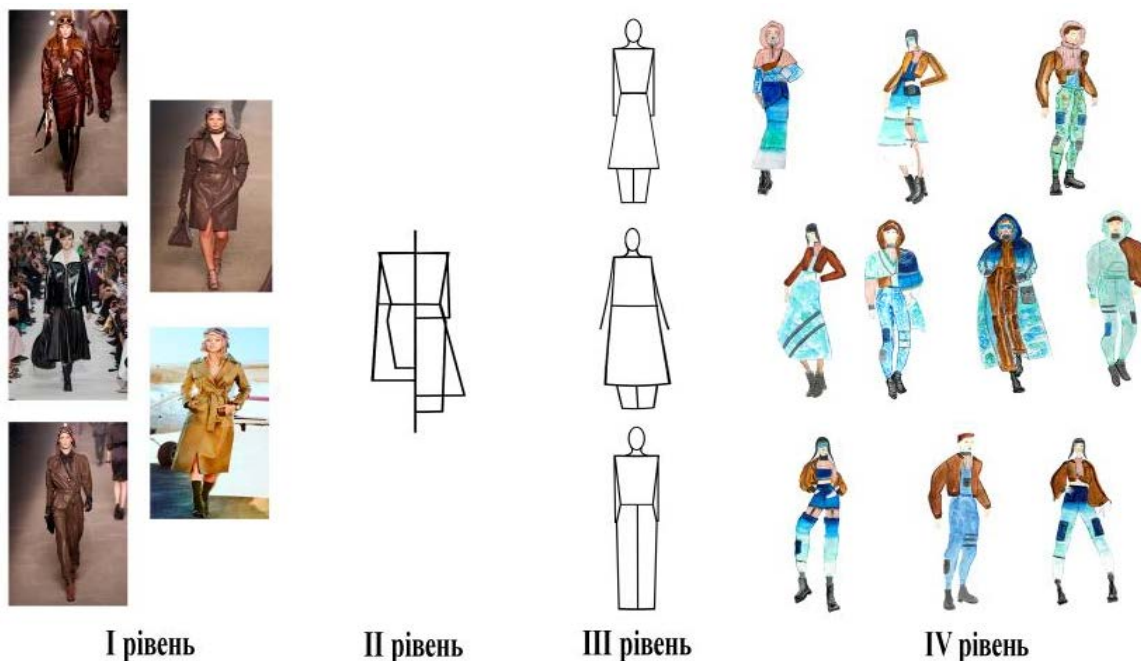

Рис. 11. Етапи трансформації джерела натхнення у моделі-ідеї колекції

а

б

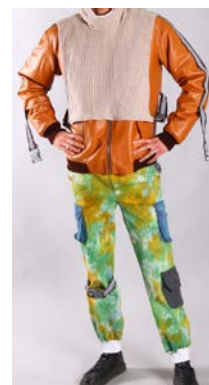
Рис. 12. Створення ефекту градієнтного вибілювання (деграде) на деталях джинсового сарафану:
 а – деталь сарафану; б – готовий виріб

а

б

в

Рис. 13. Фарбування штанів у техніці tie-dye: а – виріб, зв'язаний гумками;
 б – виріб після фарбування; в – готовий виріб

В результаті проведених досліджень сформовано авторську колекцію з п'яти моделей чоловічого і жіночого одягу в стилі авіатор під девізом «Freedom of the sky» (рис. 14).

Колекція містить чітко виражений композиційний центр, характеризується єдністю, узгодженістю та підпорядкованістю

усіх частин, які створюють форму в цілому, усі вироби підпорядковані єдиному ідейному змісту, вираженому у концепції колекції. Застосування різних технік оброблення текстильних матеріалів дозволило досягти виразності та фактурності виробів колекції та посилити її емоційне сприйняття.

Рис. 14. Колекція чоловічого і жіночого одягу в стилі авіатор «Freedom of the sky» (автори Ксенія Бєдіна, Алла Трач, Хмельницький національний університет)

Рис. 15. Вироби колекції «Freedom of the sky», оздоблені авторськими принтами

Головним призначенням моделей колекції є їх демонстрація на подіумі, хоча вони можуть використовуватись і як повсякденний одяг для споживачів молодшої вікової групи. Усі вироби колекції виконані з урахуванням композиційних елементів формоутворення притаманних стилю авіатор. Для створення колекції вибрано характерний для даного стилю асортимент верхнього одягу: куртки-бомбери, куртку-парку, комбінезон з екошкіри, штани-карго, грубі светри, які нагадують одяг пілотів та механіків, головні убори у вигляді шоломів, кольорова гама, матеріали, окремі деталі тощо.

Авторська колекція «Freedom of the sky» пройшла апробацію та здобула перемогу у фіналі XXII Міжнародного конкурсу молодих модельєрів-дизайнерів «Печерські каштани» і виборола III місце у номінації «pret-a-porter» (м. Київ, 2022 р.), а також III місце на Всеукраїнському конкурсі молодих дизайнерів одягу «Барви Поділля-2022» (м. Хмельницький, 2022 р.).

Розроблена колекція складається з п'яти моделей, а саме з двох ансамблів чоловічого та трьох ансамблів жіночого одягу демісезонного призначення, до складу якої входять вироби із джинсової тканини, екошкіри та трикотажних полотен. Таке поєднання матеріалів дозволяє посилити виразність колекції.

Акцентованість на виробках колекції досягається шляхом застосування різних технологій оброблення джинсової тканини та трикотажу, застосування екошкіри рудого кольору, а також використання оздоблення, такого як контрастні строчки, накладні кишені із трикотажного полотна крупної в'язки, кишені-конвертик із клапаном, кнопки, блискавки, срібляста тасьма із застілками-фастекс, що дозволяє досягти гармонійного художнього образу колекції. Родзинкою колекції, що надає їй виразності та видовищності є авторські принти, виконані вручну на виробках із екошкіри (рис. 15).

Висновки. Досліджено тенденції моди та проаналізовано особливості одягу стилю мілітарі, в межах якого виокремлено підстиль авіатор для розроблення нових моделей одягу в системі колекція. Проведено онлайн-опитування серед споживачів молодшої вікової групи, що надало можливість визначити асортимент та ступінь привабливості характерних композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор. Виконано аналіз композиційних елементів формоутворення одягу в стилі авіатор за силуетом, матеріалами, кольоровою гамою, оздобленням, декоративно-конструктивними деталями. Саме ці композиційні елементи, а також результати онлайн-опитування стали фундаментом у розробленні творчої концепції та визначальним чинником формування емоційної та стильової виразності моделей авторської колекції одягу «Freedom of the sky». Авторську ідею по створенню сучасного одягу стилю авіатор реалізовано шляхом підбору відповідного асортименту (куртка-бомбер, парка, плащ, штани-карго, шорти, комбінезон, светри, світшот, шапка-шолом та ін.), застосування сучасних методів оброблення текстильних матеріалів (градієнтне та рівномірне вибілювання джинсової тканини, надання ефекту пом'ятості, фарбування у техніці tie-dye) та оздоблення виробів колекції авторськими принтами. Цілісну та гармонійну композицію, авторську концепцію художнього проєкту, створеного в результаті трансформації джерела натхнення у моделі-ідеї, підтверджено розробленими і представленими на конкурсах виробами авторської колекції одягу «Freedom of the sky» із впровадженими ознаками стилю авіатор. Основою цієї колекції є взаємозв'язок стилю, розробленого образу із композиційними елементами формоутворення джерела натхнення – одягу в стилі авіатор.

Література:

1. Бєдіна О. С., Краснюк Л. В., Войтков Т. М. Особливості оброблення джинсу при виготовленні авторської колекції одягу. *Міжнародна науково-практична конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених «Молодь – науці і виробництву-2021: Інноваційні технології легкої промисловості»* (19–20 травня 2021р.) Херсон : ХНТУ, 2021. С. 24–25. URL: <http://surl.li/irxiu>.
2. Винничук М. С., Луцкер Т. В., Лазарчук М. А., Піддубна О. О. Дизайн-проекування моделей колекцій жіночого одягу в стилі «мілітарі» із застосуванням плоского виду оздоблення. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. №1. С. 70–76. URL: <http://surl.li/irxog>.
3. Засорнова І. О., Краснюк Л. В., Журавльова Х. О. Дизайн-проекування жіночого ансамблю в стилі мілітарі. *Art and Design*. 2019. №4 (08). С. 34–45. DOI:10.30857/2617-0272.2019.4.3.
4. Історія однієї речі: тренч Burberry. *VOGUE.UA*: веб-сайт. URL: <https://vogue.ua/article/fashion/brend/istoriya-veshchi-trench-burberry-24519.html> (дата звернення: 28.06.2023).
5. Краснюк Л. В., Троян О. М., Туржанська К. М., Глушко Ю. С. Дизайн-проекування авторської колекції одягу в романтичному стилі. *Art and Design*. 2019. №3 (07). С. 77–88. DOI: 10.30857/2617-0272.2019.3.8.
6. Легендарна М65: історія і особливості культової куртки. *UTACTIC*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/irxjg> (дата звернення: 28.06.2023).
7. Луцкер Т. В., Винничук М. С., Колосніченко О. В., Піддубна О. О., Лазарчук М. А. Художньо-композиційні характеристики моделей колекції жіночого одягу в стилі мілітарі. *Art and Design*. 2019. №1 (05). С. 117–126. DOI: 10.30857/2617-0272.2019.10.
8. Луцевська О. М., Трач А. В. «Авіатор» як підстиль «мілітарі» і джерело творчості для створення авторської колекції одягу. *Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції молодих вчених та студентів* (18–19 листопада 2020 р.) Хмельницький: ХНУ, 2020. С. 155–157. URL: <http://surl.li/irxok>
9. Лю Цзянсінь, Пашкевич К. Л., Костогриз Ю. О., Сербін О. І. Декоративне оздоблення чоловічого костюма в колекціях дизайнерів початку XXI століття. *Art and Design*. 2021. №1 (13). С. 62–73. DOI:10.30857/2617-0272.2021.1.6.
10. Пашкевич К. Л., Лю Цзянсінь, Костогриз О. Ю. Дослідження принципів формування сучасного чоловічого гардеробу. *Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті*. 2019. Вип. 1. С. 18–26. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/13313>.
11. Bitanga M. The History Of The Iconic M-65 Field Jacket. *HICONSUMPTION*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/isfyw> (дата звернення: 28.06.2023).
12. Chuprina N. V., Krotova T. F., Pashkevich K. L., Kara-Vasylieva T. V., Kolosnichenko M. V. Formation of fashion system in the XX – The beginning of the XXI century. *Vlakna a Textil*. 2020. №27 (4). P. 48–57. URL: http://vat.ft.tul.cz/2020/4/VaT_2020_4_7.pdf.
13. Cinar P. Art as a Source of Inspiration in Fashion Design. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. 2017. № 14 (11). P. 53–61. <https://doi.org/10.18844/prosoc.v4i11.2849>.
14. Gryshchenko I. M., Kolosnichenko M. V., Pashkevych K. L. Design of the fur garments in the context of artistic and compositional shaping. *Art and Design*. 2019. №2 (06). С. 9–21. DOI: 10.30857/2617-0272.2019.2.1.
15. History of the Bomber Jacket and Why They're Still a Fashion Essential. *ORACLEOFTIME*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/isfwz> (дата звернення: 28.06.2023).
16. How to Create a Perfect Military-Inspired Look. *FASHION GONE ROGUE*: веб-сайт. URL: <https://www.fashiongonerogue.com/military-fashion-inspiration/> (дата звернення: 29.06.2023).
17. Krasniuk L., Troyan O. Designing the author's collection of women's clothing with the use of painting as the source of inspiration. *Vlakna a Textil*. 2020. 27 (3). P. 97–102. URL: http://vat.ft.tul.cz/2020/3/VaT_2020_3_15.pdf.
18. Military style. *STREETWEAR*: веб-сайт. URL: <https://streetwear.com.ua/en/article/military-style-853> (дата звернення: 28.06.2023).
19. Military style tips all men should know. *FASHIONBEANS*: веб-сайт. URL: <https://www.fashionbeans.com/article/military-style-lessons/> (дата звернення: 28.06.2023).
20. Muzquiz A. Guide to U.S. Army Field Jackets – From M-41 to M-65. *HEDDELS*: веб-сайт. URL: <http://surl.li/isfvn> (дата звернення: 28.06.2023).
21. Sims J. Front Line Fashion: How The Military Influenced The Way Men Dress. *APE to GENTLEMAN*: веб-сайт. URL: <https://www.apetogentleman.com/military-fashion/> (дата звернення: 28.06.2023).

22. The history of bomber jackets. *BUFFALO JACKSON*: веб-сайт. URL: <https://buffalojackson.com/blogs/insight/history-of-bomber-jackets> (дата звернення: 29.06.2023).

References:

1. Bjedina, O. S., Krasnjuk, L. V., Vojtkov, T. M. (2021) Osoblyvosti obroblennja dzhynsu pry vyghotovlenni avtorskoji kolekciji odjaghu [Peculiarities of processing jeans in the production of an author's clothing collection]. *Mizhnarodna naukovo-praktychna konferencija здобувачів вищої освіти і молодих учених «Молоді – наці і виробничтву-2021: Innovacijni tekhnologhiji legkkoji promyslovosti»* (19–20 travnja 2021 r.) Kherson: KhNTU, 24–25. URL: <http://surl.li/irxiu> [in Ukrainian].
2. Vynnychuk, M. S., Lutsker, T. V., Lazarchuk, M. A., Piddubna, O. O. (2019). Dizajn-proektuvannja modelei kolekcii zhinochoho odjahu v styli «militari» iz zastosuvannjam ploskoho vydu ozdoblennja [Design-projecting models of women's clothing collections in the «military» style with the use of a flat type of decoration]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu – Herald of Khmelnytskyi national university*. 1. 70–76. URL: <http://surl.li/irxox> [in Ukrainian].
3. Zasornova, I. O., Krasniuk, L. V., Zhuravlyova, Kh. O. (2019) Dizajn-proektuvannja zhinochoho ansamblyu v styli militari [Designing of female ensemble in the military style]. Kyiv: *Art and Design*. 4. 34–45. DOI:10.30857/2617-0272.2019.4.3 [in Ukrainian].
4. Istoriya odnii rechi: trench Burberry [The story of one thing: the Burberry trench coat]. *VOGUE.UA*: website. URL: <http://surl.li/isqvc> (Last accessed: 28.06.2023) [in Ukrainian].
5. Krasniuk, L. V., Troyan, O. M., Turzhanska, K. M., & Glushko, Yu. S. (2019). Dizajn-proektuvannja avtorskoji kolekciji odyagu v romantychnomu styli [Design of the authors' collection of clothes in romantic style]. Kyiv: *Art and Design*. 3. 77–88. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2019.3.8> [in Ukrainian].
6. Legendarna M65: istoriya i osoblyvosti kultovoyi kurtky [The legendary M65: history and features of the iconic jacket]. *UTACTIC*: website. URL: <http://surl.li/irxjg> (Last accessed: 28.06.2023) [in Ukrainian].
7. Lucker, T. V., Vynnychuk, M. S., Kolosnichenko, O. V., Piddubna, O. O., Lazarchuk, M. A. (2019). Khudozhnjo-kompozycijni kharakterystyky modelej kolekciji zhinochoho odjaghu v styli militari [Artistic and composition characteristics of models collection of women's clothes in military style]. Kyiv: *Art and Design*. 1. 117–126. DOI:10.30857/2617-0272.2019.10. [in Ukrainian].
8. Lushhevska, O. M., Trach, A. V. (2020). «Aviator» yak pidstyl «militari» i dzherelo tvorchosti dlya stvorennja avtorskoji kolekciji odyagu [«Aviator» as a sub-style of «military» and a source of creativity for creating an author's clothing collection]. *Resursozberigayuchi tekhnologiyi legkoyi, tekstylnoyi i xarchovoyi promyslovosti. Zbirnyk tez dopovidej Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi Internet-konferenciyi molodyx vchenyx ta studentiv* (18–19 lystopada 2020 r.) Xmelnyckyj: XNU, 155–157. URL: <http://surl.li/irxok> [in Ukrainian].
9. Lyu, Czyzansin, Pashkevych, K. L., Kostogryz, Yu. O., Serbin, O. I. (2021). Dekorativne ozdoblennja cholovichogo kostyuma v kolekcijax dizajneriv pochatku XXI stolittya [Decorative Finishing of Men's Costume in the Collections of Designers of the XXI century]. Kyiv: *Art and Design*. 1. 62–73. DOI: 10.30857/2617-0272.2021.1.6 [in Ukrainian].
10. Pashkevych, K. L., Lyu, Czyzansin, Kostogryz, O. Yu. (2019). Doslidzhennja pryncypiv formuvannja suchasnogo cholovichogo garderobu [Study of the principles of forming a modern men's wardrobe]. *Tradyciyi ta novaciyi u vyshnij arhitekturno-xudozhnij osviti*. 1. 18–26. URL: <https://er.knuid.edu.ua/handle/123456789/13313> [in Ukrainian].
11. Bitanga, M. The History Of The Iconic M-65 Field Jacket. *HICONSUMPTION*: website. URL: <http://surl.li/isfyw> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].
12. Chuprina, N. V., Krotova, T. F., Pashkevich, K. L., Kara-Vasylijeva, T. V., Kolosnichenko, M. V. (2020). Formation of fashion system in the XX – The beginning of the XXI century. *Vlakna a Textil*. 27. 48–57. URL: http://vat.ft.tul.cz/2020/4/VaT_2020_4_7.pdf [in English].
13. Cinar, P. (2017). Art as a Source of Inspiration in Fashion Design. *New Trends and Issues Proceedings on Humanities and Social Sciences*. 14. 53–61. URL: <https://doi.org/10.18844/prosoc.v4i11.2849> [in English].
14. Gryshchenko, I. M., Kolosnichenko, M. V., Pashkevych, K. L. (2019). Design of the fur garments in the context of artistic and compositional shaping. Kyiv: *Art and Design*. 2. 9–21. DOI:10.30857/2617-0272.2019.2.1 [in English].

15. History of the Bomber Jacket and Why They're Still a Fashion Essential. *ORACLEOFTIME*: website. URL: <http://surl.li/isfwz> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

16. How to Create a Perfect Military-Inspired Look. *FASHION GONE ROGUE*: website. URL: <https://www.fashiongonerogue.com/military-fashion-inspiration/> (Last accessed: 29.06.2023) [in English].

17. Krasniuk, L., Troyan, O. (2020). Designing the author's collection of women's clothing with the use of painting as the source of inspiration. *Vlakna a Textil*. 27. 97–102. URL: http://vat.ft.tul.cz/2020/3/VaT_2020_3_15.pdf [in English].

18. Military style. *STREETWEAR*: website. URL: <https://streetwear.com.ua/en/article/military-style-853> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

19. Military style tips all men should know. *FASHIONBEANS*: website. URL: <https://www.fashionbeans.com/article/military-style-lessons/> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

20. Muzquiz, A. Guide to U.S. Army Field Jackets – From M-41 to M-65. *HEDDELS*: website. URL: <http://surl.li/isfvn> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

21. Sims, J. Front Line Fashion: How The Military Influenced The Way Men Dress. *APE to GENTLEMAN*: website. URL: <https://www.apetogentleman.com/military-fashion/> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

22. The history of bomber jackets. *BUFFALO JACKSON*: website. URL: <https://buffalojackson.com/blogs/insight/history-of-bomber-jackets> (Last accessed: 28.06.2023) [in English].

DESIGNING A COLLECTION OF MEN'S AND WOMEN'S CLOTHING BASED ON THE COMPOSITION ELEMENTS OF THE FORMATION OF THE AVIATOR STYLE

KRASNIUK L. V., LUSCHEVSKA O. M., BUKHANTSOVA L. V., TROYAN O. M.

Khmelnitskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine

The purpose of this research is the art design of an author's collection of men's and women's clothing based on the compositional elements analysis of aviator-style clothing using modern textile processing technologies.

Methodology. The main principles of the systematic approach to the art design of the author's clothing collection are used in the work, namely: literary-analytical research, morphological analysis, the method of system-structural analysis, artistic-compositional analysis; also are used modern methods of studying consumer opinions through online surveys.

Results. The trends in the development of fashion and the collections of famous designers in the military style were analysed, as a result, the characteristic features of the aviator style in modern clothes were distinguished. An online consumer survey was conducted and made it possible to determine the range and attractiveness degree of characteristic compositional elements of aviator-style clothing. The creating concept of an author's clothing collection in the aviator style was formed. Based on the results of the research, an author's collection of modern men's and women's clothing was developed with modern technologies for processing denim materials and knitwear.

The scientific novelty of the obtained lies in the systematization of the compositional elements of aviator-style clothing formation with their subsequent use in the creation process of a modern clothing collection.

The practical significance. The main sub-styles of the military style in modern clothes are revealed. The characteristic features of aviator-style clothing are analysed, singled out, and systematized. The art and compositional foundations of designing a collection of men's and women's clothing in aviator style have been developed as a creative source.

Keywords: *military style; author's collection; men's clothing; men's fashion; style; processing of textile materials; eco-leather; denim clothes; author's prints.*

ІНФОРМАЦІЯ
ПРО АВТОРІВ:

Краснюк Лариса Володимирівна, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри технології і конструювання швейних виробів, Хмельницький національний університет, ORCID 0000-0003-1429-7178, Scopus 57219714846, **e-mail:** krasnuklora@gmail.com

Луцевська Олена Миколаївна, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри технології і конструювання швейних виробів, Хмельницький національний університет, ORCID 0000-0003-2689-798X, Scopus 58145099800, **e-mail:** lenutsas2015@gmail.com

Буханцова Людмила Василівна, канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри індустрії моди в легкій промисловості, Хмельницький національний університет, ORCID 0000-0003-3452-4593, Scopus 58144509500, **e-mail:** liudmylabukhantsova@gmail.com

Троян Олександр Михайлович, канд. техн. наук, доцент, ORCID 0000-0003-3339-3659, Scopus 57219714629, **e-mail:** omtroyan@gmail.com

Цитування за ДСТУ: Краснюк Л. В., Луцевська О. М., Буханцова Л. В., Троян О. М. Проектування колекції чоловічого та жіночого одягу на основі композиційних елементів формоутворення стилю авіатор. *Art and design*. 2023. №2(22). Р. 141–156.

[https://doi.org/
10.30857/2617-
0272.2023.2.13](https://doi.org/10.30857/2617-0272.2023.2.13)

Citation APA: Краснюк, Л. В., Луцевська, О. М., Буханцова, Л. В., Троян, О. М. (2023) Проектування колекції чоловічого та жіночого одягу на основі композиційних елементів формоутворення стилю авіатор *Art and design*. 2(22). 141–156.